

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ

ΕΒΔΟΜΑΔΑ ΑΣΥΓΧΡΟΝΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ: **08/02/2021 έως 12/02/2021**

ΚΥΚΛΟΣ Α'

ΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ: ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΟΣ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ: ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΓΟΥΣΙΑΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΟΜΕΝΟΣ/Η: _____

ΓΛΩΣΣΑΡΙΟ – ΟΡΙΣΜΟΙ Νο 3

Προσαρμογή - Adaptation

Διεργασία γενετικής αλλαγής ενός πληθυσμού η οποία οφείλεται στη φυσική επιλογή και δια της οποίας η μέση κατάσταση ενός χαρακτήρα βελτιώνεται ως προς μια συγκεκριμένη λειτουργία ή της οποίας ένας πληθυσμός μπορεί να ανταποκρίνεται σε ορισμένα χαρακτηριστικά του περιβάλλοντός του.

Τοξική ουσία - Toxicant

Ουσία που μπορεί να απορροφηθεί από έναν οργανισμό και προκαλεί βλάβη μη αναστρέψιμη ή ακόμη και το θάνατο.

Τοξικότητα - Toxicity

Με τη στενή έννοια εννοούμε μια μη αναστρέψιμη αντίδραση του οργανισμού, η οποία προκαλείται από ουσίες τοξικές και μετράται από το βαθμό της βλάβης του οργανισμού ή τη θνησιμότητα σε έναν πληθυσμό.

Τροφική αλυσίδα - Food chain

Η γραμμική γραφική απεικόνιση των τροφικών σχέσεων που αναπτύσσονται μεταξύ διάφορων ομάδων οργανισμών.

Τροφικό δίκτυο - Food web

Η γραφική απεικόνιση του συστήματος των αλληλοσυνδεόμενων και διακλαδιζόμενων τροφικών αλυσίδων που αναπτύσσονται σε μια βιοκοινότητα, ή του συνόλου των τροφικών σχέσεων που συνδέουν τους διάφορους οργανισμούς μιας βιοκοινότητας.

Φέρουσα Ικανότητα ενός Συστήματος (Carrying Capacity).

Είναι η ικανότητα ενός συστήματος (π.χ. οικοσυστήματος) να διατηρήσει την λειτουργικότητά του π.χ. να συντηρήσει έναν πληθυσμό, δεδομένων των διαθέσιμων φυσικών πόρων (τροφή, νερό, ενδιαιτήματα).

Λεκάνη απορροής ποταμού (River basin)

Η εδαφική έκταση από την οποία συγκεντρώνεται το σύνολο της απορροής μέσω διαδοχικών ρευμάτων, ποταμών και πιθανώς λιμνών και παροχετεύεται στη θάλασσα με ενιαίο στόμιο ποταμού, εκβολές ή δέλτα.

Αρχή «ο ρυπαίνων πληρώνει» (3P principle - Polluter pays principle)

Η αρχή ο ρυπαίνων πληρώνει σημαίνει ότι όσοι προκαλούν περιβαλλοντικές βλάβες θα πρέπει να επωμίζονται το κόστος αποφυγής τους ή αντιστάθμισής τους. Ως εκ τούτου, θα πρέπει στις περισσότερες περιπτώσεις να αποφεύγεται η χρηματοδότηση της περιβαλλοντικής πολιτικής από δημόσιους πόρους, καθώς αυτή αναμένεται να χρηματοδοτείται από τους ίδιους τους ρυπαίνοντες, εφόσον εντοπίζονται οι τελευταίοι. Μια τέτοια προσέγγιση δεν κινείται βέβαια στη λογική της πρόληψης αλλά της εκ των υστέρων αντιμετώπισης - καταστολής.

Αρχή της Αναλογικότητας - (Proportionality principle)

Σύμφωνα με την αρχή αυτή η έκταση της εκάστοτε δράσης και η αντίστοιχη επένδυση προσπαθειών και πόρων θα πρέπει να αντιστοιχεί στον επιδιωκόμενο στόχο. Για παράδειγμα, για ένα μέτρο που έχει ως

στόχο την καταστολή της ρύπανσης κατά 2% δεν είναι λογικό να επενδυθεί το 50% του προϋπολογισμού. Η αρχή της αναλογικότητας βασίζεται σε λογικές και ηθικές αρχές.

Αρχή της προβλεπτικότητας (ή προφύλαξης σύμφωνα με ΕΕ) (Precautionary Principle)

Η αρχή της προβλεπτικότητας υποστηρίζει ότι όταν τα επιστημονικά δεδομένα είναι ανεπαρκή ή αβέβαια ή δεν καταλήγουν σε οριστικά συμπεράσματα για μια επίπτωση στο περιβάλλον θα πρέπει να λαμβάνονται τα ίδια μέτρα με αυτά που θα χρησιμοποιούνταν αν αποδεδειγμένα υπήρχε αρνητική επίπτωση. Υπάρχει σοβαρή διαφοροποίηση ανάμεσα στην Αμερική και την Ευρώπη: στην Αμερική αντί του «precautionary principle based on sound scientific data», κάποιος που κατηγορεί μια δραστηριότητα ως επιβλαβή να το αποδείξει ότι πράγματι βλάπτει, ενώ στην Ευρώπη πρέπει ο "κατηγορούμενος" να αποδείξει ότι η δραστηριότητά του δεν βλάπτει.

Αρχή της πρόληψης (Prevention principle)

Σύμφωνα με την αρχή αυτή λαμβάνονται δράσεις για την προστασία του περιβάλλοντος σε πρώιμο στάδιο. Δηλαδή, πριν δημιουργηθούν περιβαλλοντικές ζημιές λαμβάνονται μέτρα για την αποτροπή τους. Υιοθετεί την αντίληψη ότι: η πρόληψη είναι καλύτερη από την αποκατάσταση.

Αρχή της επικουρικότητας (Subsidiarity principle)

Σύμφωνα με αυτή τα διαχειριστικά μέτρα πρέπει να λαμβάνονται στο χαμηλότερο κατάλληλο επίπεδο λήψης αποφάσεων. Για παράδειγμα για την κατασκευή ενός φράγματος στο Νέστο ο διαχειριστικός σχεδιασμός αφορά σε όλη τη λεκάνη απορροής, σε διακρατικό επίπεδο. Για την κατανομή της χρήσης των νερών απαιτείται η συνάποφαση των κυβερνήσεων όλων των χωρών στις οποίες βρίσκεται η λεκάνη απορροής του ποταμού. Στην κατάρτιση και την εφαρμογή των διαχειριστικών σχεδίων εμπλέκονται επίσης οι επιμέρους περιφέρειες που βρίσκονται στη λεκάνη απορροής του ποταμού. Πάντως, πρέπει να υπάρχει ένα κεντρικό διαχειριστικό σχέδιο που να πηγάζει από την κοινοτική-εθνική νομοθεσία (π.χ. βλ. Water Framework Directive στην ΕΕ) και στη συνέχεια να εκπονούνται μικρότερα διαχειριστικά σχέδια για κάθε λεκάνη απορροής (βλ. Ολοκληρωμένη Διαχείριση Υδατικών Πόρων - IWRM) προσαρμοσμένα στις ανάγκες των επιμέρους περιοχών στα οποία τον κύριο λόγο θα έχουν, λόγω εμπειρίας οι περιφερειακές αρχές. Αντίθετα, για την κατασκευή ενός έργου υδροδότησης π.χ. στην Μύκονο το χαμηλότερο επίπεδο λήψης αποφάσεων αποτελεί ο Οργανισμός Τοπικής Αυτοδιοίκησης (π.χ. Δήμος Μυκόνου). Στην περίπτωση όμως που στο χαμηλότερο αυτό επίπεδο λήψης αποφάσεων δεν υπάρχει η δυνατότητα υλοποίησης και εφαρμογής των μέτρων που υπαγορεύονται από τη διαχείριση, σύμφωνα με την Αρχή της Αλληλεγγύης (Solidarity Principle) εισέρχεται κάποιος τρίτος που είτε θα απορροφήσει την περιβαλλοντική πίεση, είτε θα συνεισφέρει στο έργο. Στο προηγούμενο παράδειγμα της Μυκόνου, αν δεν υπάρχει δυνατότητα υδροδότησης στο συγκεκριμένο δήμο να ληφθεί απόφαση σε ευρύτερο επίπεδο (π.χ. Νομού Κυκλάδων ή Περιφέρειας) για την υδροδότηση από άλλες πηγές (π.χ. άλλο νησί).

ΑΣΚΗΣΗ ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΙΣΗΣ

Οδηγία: αντιστοιχίστε με ένα βέλος κάτι από την αριστερή στήλη με κάτι από τα δεξιά

ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ ΤΟΥ ΘΕΡΜΟΚΗΠΙΟ	CO ₂
ΕΥΤΡΟΦΙΣΜΟΣ	ΜΕΓΑΛΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ
ΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΑΛΛΑΓΗ	ΜΗ ΑΝΑΝΕΩΣΙΜΟΣ ΠΟΡΟΣ
ΜΟΛΥΝΣΗ	O ₃
ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ	ΣΚΟΥΠΙΔΙΑ
ΤΡΥΠΑ ΤΟΥ ΟΖΟΝΤΟΣ	ΘΡΕΠΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ
ΒΙΟΠΟΙΚΙΛΟΤΗΤΑ	ΜΟΡΦΗ ΡΥΠΑΝΣΗΣ
ΡΥΠΑΝΣΗ	ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ ΤΟΥ ΘΕΡΜΟΚΗΠΙΟ